

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. IV. Sanctus occasione canonis, in Epaonensi synodo adversus incestas
nuptias lati, a Sigismundo, Burgundionum rege, in exsilium mittitur:
patratum ab eo in exsilii loco miraculum: reddita ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

A § IV. Sanctus occasione canonis, in Epaonensi synodo adversus incestas nuptias lati, a Sigismundo, Burgundionum rege, in exilium mittitur : patratum ab eo in exilii loco miraculum : reddita divinitus regi sanitate, inde revocatur. Quo tempore hæc contigerint.

Lato in Epaonensi synodo

Laudatus jam sæpe biographus noster, cum hoc sibi animo proposuisset, ut ea duntaxat, quæ a S. Apollinare sub vitæ finem præclare gesta fuerant, posteritati committeret, quo eam prædicandis his Sancti actibus exemplisque gloriosis emulatione laudabili, ut loquitur, excitaret, de Epaonensi synodo, in villa Tortilliano seu Ebaone, loco Viennæ vicino, vel, ut alius placet, in vico Ienna, super Rhodanum sito, coacta, cui S. Apollinaris interfuerat, expressam nullibi mentionem fecit. Ab hoc tamen concilio, anno Christi 517, ut eruditi passim censent, celebrato, si ab origine acti in exilium Sancti historiam repetere velimus, deducenda narrationis series est. Res ita se habet. Eodem forte tempore, quo Victurius, Gratianopolitanus antistes, S. Avitum Viennensem episcopum Epist. 14 consulabat, quid de Vincemalo, Gratianopolitano civi, qui defunctæ uxoris sororem sibi in matrimonio copularat, statuendum sibi esset, accidit, ut, quemadmodum biographus noster refert, quidam ex officio regis Sigismundi, nomine Stephanus, qui super omnem dominationem fisci ejus principatum gerebat, defuncta ejus conjuge, sororem uxoris suæ sibi illicitè consortio copularet. Non infrequentes, ut his exemplis liquet, apud Burgundiones tum temporis erant incestæ illæ nuptiæ, quibus defunctæ uxoris sororem in suum thorum mariti inducerent.

adversus incestas nuptias canone,

Cum vero, ut ex ejusdem episcopi Victurii epistola patet, non ita ratum fixumque episcopis nonnullis esset, quid de tali causa decernendum sibi foret, an nempe incesti illi conjuges communioni subtrahendi, an permittendi essent, quod alterutrum non nisi trepide quidam statuebant, tantum absuit, ut hac via iretur malo obviam, ut contra, ne indies contagio ingravesceret, periculum immineret. Igitur, qui a S. Avito ad synodum octavo Iduum Septembrium in parochia Epaonensi, ut illius Epistola tractoria apud Labbeum tom. IV Concil. col. 1373 indicat, habendam coacti fuerant episcopi, Sigismundi Burgundionum regis imperio parentes, inter alios de disciplina ecclesiastica conditos canones, ut serpenti malo remedium afferrent, Agathensis concilii canonem 61, ab episcopis, Visigothorum regi Alarico subditis, anno Christi 506 in pari causa conditum, inter suos adoptarunt, edixeruntque can. 30, se Incestis conjunctionibus nihil prorsus veniæ reservare, nisi cum adulterium separatione sanaverint. Incestum vero nec ullo conjugii nomine prævelandum, præter illos, quos vel nominare funestum est, hunc esse inter alios,

censuerunt, si quis frater germanam uxoris suæ accipiat.

Et excommunito Stephano, Sigismundi regis fisci præfecto, ejusque complex Palladia. Atque hinc, cum is Sigismundo regi in primis carus et gratus esset, erat sane, cur timerent Epaonenses Patres, ne hoc canonico fulmine percussus, quod dolis, qua calumniis, regem conveniret, in eosque præsertim, quos ferendæ hujus sententiæ præcipuos auctores novisset, Sigismundi animum exacerbaret. Prior tamen, ut strenuos decebat antistites, ipsis fuit Ecclesiasticarum legum immunitas omni injustæ persecutionis formidine, et Deo magis quam hominibus obsecundantes, sancti et beatissimi apostolici viri Avitus et Apollinaris, prout biographus num. 2 ait, synodalem institutionem servantes, cum reliquis pontificibus simul in unum congregati, ipsum Stephanum sacra communione privari sanxerunt: ut, calcata scilicet humanæ fragilitatis impudicitia, quod justitia superna damnavit, inhonesta præsumptio non audeat vindicare. Num hic per synodalem institutionem biographus intellexerit Agathensem synodum, an prædictum canonem 30 Epaonensis synodi, an vero utriusque concilii constitutionem, inexploratum mihi est, nec ad rem nostram multum facit. Id ipsius Lugdunensis concilii apud Labbeum tom. cit., col. 1374 testimonio indubitatum est, S. Apollinarem nostrum, ac decem episcopos, qui Epaonensi synodo una cum eo interfuerunt, in nomine Trinitatis congregatos iterato in unum, in causa Stephani, incesti crimine polluti, decrevisse, ut hoc factum suum, quod in damnationem ejus vel illius, quam sibi illicitè sociavit, uno consensu subscripserunt, inviolabiliter servarent: quod non solum de præfatis eisdem personis placuit custodiri, sed in omnibus, qui quolibet loco vel tempore in hac fuerint pervertitate detecti. Ita ferme verbotenus canon 1 concilii Lugdunensis, quod eodem anno Christi 517, ut Labbeo aliisque multis videtur, celebratum fuit.

Fixum animo esset, omnia potius mala perpeti, quam Ecclesiasticam in coercendis incestis disciplinam, tam Ecclesiæ Græcæ, teste S. Basilio Ep. 197 ad Diodorum, quam Ecclesiæ Latinæ, teste Agathensi synodo, communem, impune violandam permittere, præsega imminentis sibi persecutionis mente, ita canone 2 statuerunt, ut, si hæc de causa quicumque eorum tribulationem quamcumque vel amaritudinem aut commotionem fortasse potestatis necesse habuerit totare, omnes uno cum eodem animo compatiantur: et quidquid vel dispendiorum obtentu causæ unus susceperit, consolatio fraternæ anxietatis relevet tribulatos: et canone 3: Quod si se rex præcellentissimus ab Ecclesia vel sacerdotum communione ultra suspendiderit, locum ei dantes ad sacræ Matris græmium veniendi, sancti antistites in monasteriis se absque ulla dilatione, prout cuique fuerit opportunum, recipiant, donec pacem integram, ad caritatis plenitudinem conservandam, sanctorum flexus precibus, restituere pro sua potentia vel pietate dignetur. Ita ut non unus quicumque prius de monasterio, in quo elegerit habitare, discedat, quam cunctis generaliter fratribus fuerit pax promissa vel reddita. Ne tamen Sigismundi regis, pro Stephano suo impensissime deprecantis, dignitati sententiæque nihil plane deferre voluisse viderentur, id temperamenti, ut canone 6 dicitur, regis sententiam secuti, præstiterunt, ut Stephano præ-

AUCTORE J. G.

et excommunito Stephano, Sigismundi regis fisci præfecto,

omnia perpeti mavult Sanctus, quam Ecclesiæ disciplinam labefactari.

* an non ultro?

AUCTORE
J. G.

hinc cum aliis
episcopis in
exsilium
secedit et so-
lus retinetur

prædicto vel Palladiæ (*id enim erat incestæ con-
jugis ejus nomen*) usque ad orationem plebis,
quæ post Evangelia legeretur (*seu usque ad
Orate fratres*), orandi in locis sanctis spatium
præstarent.

33 *Nihilominus tamen, uti biographus scribit,*
rex diræ insanie furore permotus, et, ut *credi-
bile est, Stephani artibus calumniæ circumven-
tus*, beatissimos pontifices acerrime, insidias
prætendendo, injuriare non desinebat. Sed apo-
stolici atque venerabiles viri minas terreni regis
minime formidantes, imperiis cælestibus armati,
ita se justitiæ vinculo nexuerunt, ut, quælibet
supplicia eisdem inferrentur, ut socii passionum,
tormenta tolerarent. Visum enim illis est, ut in
oppido civitatis Lugdunensium, quod nuncupatur
Sardinia, pariter tamquam exilio deputati,
auxiliante Domino comitarentur. Quod quidem
ab episcopis non sponte sua, quo sensu intelligi
posset biographus, sed, regis cogente mandato,
factum fuisse, arbitror. Non diu tamen extorres
domo singulos tenuit Sigismundus. Videns etenim,
prout biographus ait, constantiam eorum incor-
ruptibilem esse, ab ira non desinens, præcepit,
ut pontifices, qui ibidem (*nempe in exsilio*) pa-
riter residebant, ad propria revertentur, et
singillatim per singulos menses regem opperiri
deberent. Sed quia beatissimus Apollinaris in
condemnatione Stephani perseverans videbatur
(*forte quod de summo Canonum rigore nihil rela-
zare, nec tantum moneri Stephanum ad agendam
publice penitentiam, sed ecclesiasticarum pena-
rum omnium comminationibus ad id compelli
vellet*) ipsum primum (*rex*) studuit observare,
seu severius in eum animadvertere, eum nempe,
revocatis aliis episcopis, solum exsulem detinendo.
Tunc omnes (*reliqui episcopi*) lacrymis divinam
potentiam obsecrantes, ne se derelinqueret,
valedicentes, celebrata oratione, profecti sunt.
Porro quodnam sit illud Lugdunensium civitatis
seu territorii aut provinciæ oppidum, Sardinia
dictum, quo Sigismundi regis jussu relegatus fuit
S. Apollinaris, tacentibus præter alios Valesio,
Baudrando et Bouqueto, testantibus Historiæ
litterariæ Franciæ scriptoribus tom. III, pag. 93
in Annotat., locum hunc hocce tempore inecogni-
tum esse, edicere ego non ausim. Hinc conjecturis
de Sardinia hujus situ parco et ad S. Apollina-
rem redeo.

C
unius, ut vi-
detur, anni
spatio, quo
tempore mi-
raculum pa-
trat.

34 *Quam longam in hoc sui exsilio loco moram
trahere coactus fuerit sanctus Antistes, ex prodi-
gio, quod illic ab eo patratum narrat biographus,
intelligere in promptu est, si quidem, ut Sir-
mondus, auctores Historiæ litterariæ Franciæ
tom. III, pag. 93 aliique existimant, re ipsa
paulo post Epaonense concilium, aliud Lugduni
ab undecim episcopis celebratum fuerit, eoque ab-
soluta, statim hi in exsilium depulsi sint. Cum
enim biographus dicat, Apollinare in exsilio ad-
huc degente, ab ardenti æstu fluente Rhodani ita
tepefacta fuisse, ut a sitientibus ex eo aqua po-
tari non posset, consequens est, ut, reductis in
suas sedes circa anni 517 finem ceteris episcopis,
ipse ad usque anni insequentis ætatem vel autu-
mnum episcopali sede extorris manserit. Suis bi-
ographum verbis rursus loquentem accipe: In quo
loco dum Vir Dei morarum spatia, necessitatis
causa sustineret, ab ardenti æstu fluente Rho-
dani tepefacta sunt, ut a sitientibus ex eo aqua
potari non posset. Et quia nullus puteus, neque
fons, unde aqua hauriri deberet, ibidem repe-
riebatur, beatissimus Vir Dei firmans se Spiritu*

D
Sancto, et virtutibus non ignote potentia securus, confert se ad locum a Deo designatum, et
secretius præcepit suis sarculum exhiberi: quo
exhibito, oratione expleta, dixit ad eos: In no-
mine Patris et Filii et Spiritus Sancti hunc locum
aperite. Hoc facto, mox annuente illo, qui aquas
fervere jubet in corde terræ, fons exortus est:
et quamdiu beatissimus Pontifex ibidem mora-
tus est, beneficio omnipotentis Dei aquam sibi
placitam semper habere promeruit: post disces-
sum vero ejus fons siccatus est, ut omnes agnos-
cerent, meritis Servi Dei fontem ipsum obse-
quium detulisse, et ad pristinum cursum fuisse
reversum.

35 *Potuisset divinitus editum a S. Apollinare
miraculum, si ad Sigismundi aures pervenisset,
ejus animum permovere, ne immerentem Præsu-
lem, cujus innocentiam sanctitatemque Superi
prodigio comprobarant, diutius propria sede
extorrem teneret: at vel Stephani vel aliorum
aulicorum astu, nihil de eo regi innotuisse vide-
tur, nisi postquam, ut apparet, ab uxore sua, quæ
Sanctum Antistitem pro eo deprecatura accesser-
rat, certior de eo redditus fuisset. Certe ante id
temporis nihil æquirit in S. Apollinarem fuit,
ut contra, teste biographo, Virum illum apo-
stolicum nec videre vellet, sed magis insidias præ-
tendere studeret; cum tandem Deus (biographi
verba rursus sunt) qui est meritum rectissimi-
morum et immensæ virtutis laudabilis iudex,
celerem ultionem demonstrans, effecit, ut ipse
rex ita vim febrium incurreret, ut potius fune-
bris, quam vitalis esse crederetur. Tunc regina
ipsius (priore Sigismundi conjugem, Theodo-
rici filiam, Jornande cap. 38 teste, Ostrogoto
vocatam, hic designari arbitror) fide accensa, et,
ut apparet, de immisi a Deo morbi causa recte au-
gurata, alacri festinatione pervenit ad locum, ubi
beatissimus Pontifex residebat et avida devotione
petebat, ut intercessione ipsius dominus suus
(Sigismundus) incolunitatis donum reciperet.
Sed Vir Dei, abdicata mundanæ elationis effe-
rentia, eundi famulatus omnimodis denegavit.
Magisque regina illa lacrymis pedes ejus rigans,
poscebat vel cucullam ejus sibi præstari, quam
super regem sternere deberet. Victus fletibus,
cessit. Quæ cum, tribuente Deo, supra virum
suum fiduciali constantia fuisset expansa, statim
effugata infestatione febrium, vel si qua alia impu-
gnatio videbatur, prosperitatis munus emeruit.*

36 *Ita incolunitati sibi que redditus bonus prin-
ceps, reminiscens facinus, quod injusta episcopo-
rum persecutione admiserat, licet grandi confu-
sione repletus, tamen exultans, quod suffragante
Pontifice, (S. Apollinare, quem ceteris episcopis
diutius exsulem detinuerat) per vestimenti ejus
tegmina pristinam meruisset consequi sospita-
tem, præcurrans primum studuit, ut tanti mira-
culi tantæque virtutis latices, seu fontem sancti
Antistitis opera divinitus in exsilio sui loco exor-
tum, aliisque, ut innuere videtur biographus, pro-
digis aut beneficiis insigne, oculis visibilibus
cernere mereretur. Mox agnita virtutis gratia,
venit ad Virum Dei et amplectens pedes ejus
coram positus, cum exultationis fletu veniam
postulabat, dicens: Peccavi, inique gessi, dum
justis indignas sæpe intulerim tribulationes.
Hactenus fere biographus, inflicto divinitus Si-
gismundo morbum ejusque de admissa culpa pœ-
nitentiam describens; qui, tametsi ibi aperte non
edicat, reductum tum temporis ad sedem suam a
Sigismundo fuisse S. Apollinarem; id tamen satis
innuit,*

ac deinde,
reddita divi-
nitas Sigis-
mundo regi
sanitate.

ac deinde,
reddita divi-
nitas Sigis-
mundo regi
sanitate.

E

F

honorifice ab
eo inde educi-
tur.

A innuit, dum regem delicti a se commissi veniam submisit postulasse scribit, ad eaque sancti Præsulis gesta statim progreditur, quæ cum suæ sedis tum restitutum a rege fuisse, satis aperte ostendunt. Atque in hunc modum contigit, ut suus Ecclesiasticis legibus vigor steterit, et incesti Stephani se iis submittere renuentis superbiam, regisque, misere decepti aut circumventi, iracundiam represserit imperterrita Præsulis nostri injustæ persecutionis tolerantia.

Hæc autem, non ante Sigismundi conversionem, ut Bailletus vult,

37 Ad reliqua Sancti gesta priusquam pergam, conveniendus mihi est Bailletus, qui Lugdunensem synodum præsumitque exsilium jam nunc memoratum ante perfectam Sigismundi ad Catholicam fidem conversionem synodumque Epaoensem collocans, a probabiliore, ut mihi quidem videtur, sententia discessit. Et sane multa sunt, quæ contra Bailletum faciunt, dum solus ei S. Aviti biographus, Adone junior et in designandis chronologicis notis infelicio, utcumque favet, cum agens de Sigismundo, a S. Avito in fide pietatis erudito, non ex Adonis Chronico, sed de suo addidit, id factum esse post S. Aviti exilium;

B qua in re, utpote a Sancti nostri temporibus nimium remotus et antiquorum testimonio destitutus vix ullam meretur fidem. Quæ vero Bailleti opinioni refragantur, fixamque contra a nobis chronotaxim vix non indubitata reddunt, hæc sunt: Sigismundi regis tempore habitam Lugduni fuisse synodum in causa incesti Stephani, hancque ab Epaoensi, anno 517 celebrata, non longo temporis intervallo distare, apud Labbeum tom. IV Conciliorum col. 4386 recte observavit Sirmondus in Notis, idque tum ex eo, quod in utraque synodo Sigismundi regis nomen exstet, tum ex eo, quod eadem ad unum omnes episcopi, qui Epaoensi, Lugdunensi quoque interfuerint. Quibus adde, quod, ut num. 31 docuimus, Lugdunenses Patres canone A aperte edisserant se iterato, seu secunda jam vice, in causa Stephani congregatos esse, ut quod ante, in Epaoensi videlicet synodo, contra incestas nuptias decretum summo consensu tulerant, inviolabiliter ab omnibus, excepto nemine, servandum curarent. Quapropter, si sibi Bailletus constare velit, necesse est, ut, dum ante perfectam Sigismundi conversionem Lugdunensem concilium collocat, illud non tantum annis ferme decem ab Epaoensi removeat, sed et, reluctantibus canonis A jam citati verbis, huic totidem annis anteponat; quandoquidem, uti ex Epistola 27 S. Aviti, nomine Sigismundi regis ad Symmachum Papam data, atque ex adjecta Sirmondi Nota manifeste patet, jam pridem ante hujus Pontificis, anno Christi 514 defuncti, obitum, Sigismundus probe Catholicus exstitit, atque hoc nomine Romæ olim a Symmacho Papa perquam benigne et familiariter exceptus fuit.

qui Lugdunensem synodum Epaoensi aliquot annis perperam anteponit,

C 38 Quid? quod ipsemet Bailletus die A Maii in Vita S. Sigismundi, juniorem hunc principem, sat multo ante, quam anno 516 Gundobaldo patri in regnum succederet, pietate sua sanctisque moribus totius paternæ aulæ admirationem in se convertisse innuat; ut proin, uti supra jam monui, si consequenter loqui velit Bailletus, decennio circiter, ne dicam annis pluribus, utramque a se synodum dimovere, et Lugdunensem Epaoensi totidem annis præponere cogatur. Qua in opinione, nescio, an eruditos sibi adstipulantes nunc habiturus sit, aut qua ratione Lugdunensis canonis A verba cum Epaoensi decreto conciliari apte valeant. Accedit, quod, tametsi Sigismun-

us, ut ex eadem S. Aviti Epistola liquet, vivente adhuc Symmacho Papa, regis nomen gesserit, atque adeo, prout laudatus jam supra Sirmondus advertit, non primum anno Christi 516 rex fuerit dictus, tamen credibile non sit, regium ei nomen statim atque ad Catholicam fidem seu utcumque, seu perfecte, a S. Avito conversus esset, a Gundobaldo patre, politicæ arti temporique nimium serviente, non sine Arianorum principum subditorumque indignatione concessum solemmiter fuisse. Unde cum Sigismundus in concilio Lugdunensi inscriptione jam regis nomine gaudeat, sequitur, ut illud celebratum non sit, quo tempore is fide Catholicus esse inceperat, nedum ante quam a S. Avito religione Catholica inbutus esset, ne alias etiam longius, quam Bailletus, Lugdunensem ab Epaoensi synodo anno, ut dixi, 517 celebrata, remove, et juniorem principem, multo prius, quam id veteres patiantur historici, Burgundionum regno admove cogaris. His adde, quod si, vivente adhuc Gundobaldo, imo multo ante, quam Sigismundus ejus jussu, teste Fredegario in Epitome cap. 34, in regnum sublimatus sit, Lugdunensis synodus celebrata fuisset, non hæc simpliciter tempore Sigismundi regis, sed vel Gundebaldi regis solius, vel Gundebaldi et Sigismundi regnum tempore habita fuisse, in concilii inscriptione dicta fuisset.

E 39 Contra vero, dum Lugdunensis synodus Epaoensi postponitur, rectissime illa Sigismundi tempore coacta fuisse dicitur, cum anno 516 seu Petro consule, ut Marius Aventicensis in Chronico scribit, rex Gundobagaudus obiisset, levatusque in regnum ejus esset filius ejus Sigismundus rex, quo consentiente, anno 517 in Epaoensi parochia octavo Iduum Septembrium Burgundionum regni episcopi congregati in unum fuerunt. Ut aliis absurdis ex Bailleti opinione consecrariis parcam, quis credat, undecim episcopos Lugduni in ipsa regia Gundobaldi Ariani principis sede, ejus injussu synodum cogere ausuros fuisse, qua, Sigismundo filio ejus maxime invito, clientem ei gratiosissimum ab Ecclesiæ communionem exclusum declararent. Aut cur, si Gundobaldus tempore hujus concilii superstes adhuc erat, non ab eo S. Viventius, Lugdunensis antistes, aliique episcopi, sed a Sigismundo rege in exsilium depulsi fuerunt? Hæc aliaque a vero absone longe a chronotaxi nostra absunt, nec quidquam a biographo nostro aut in synodis Epaoensi et Lugdunensi refertur, quod facile et apprimè cum ea conciliari nequeat. Quod vero, reclamante Pagio ad annum 517, num. 40, hanc non loci incerti, sed Lugdunensem synodum appellem, id sane temere non facio, cum ipsamet canonis A verba synodum hanc Lugduni habitam fuisse, apertissime testentur. Ea audi: In nomine Trinitatis congregati iterato in unum, in causa Stephani incesti crimine polluti, atque in Lugdunensi urbe degentes decrevimus etc. Non ergo Sirmondus eam ideo, ut adstruit Pagius, Lugdunensem vocavit, quod Viventius, Lugdunensis episcopus, et primus subscripsit, sed ideo, ut jam mox dixi, quod concilii canon A Lugdunum habitæ synodi locum disertissime assignet.

sed post celebratas anno 517 Epaoensem et Lugdunensem synodos contigerunt.

F